

DE CHALCEDONISCHE ORTHODOXE KERKEN

1. Het Patriarchaat van Alexandrië

Hierin zijn voornamelijk de gelovigen gegroepeerd, die historisch gezien, verbonden zijn met de christelijke en hoofdzakelijk Griekse minderheid in Egypte, die het concilie van Chalcedon (451) aanvaard had. Zij kregen weldra de spotnaam "melkieten", namelijk "royalisten" (van het Syrische *malkâ*, "de koning"), getrouwen van de byzantijnse keizer. In de 7^e eeuw werd deze gemeenschap door de Arabische inval nagenoeg vernietigd. Sinds de Turkse verovering van Egypte (1517) resideerde de patriarch in Istanboel. Pas in de 19^e eeuw kwam deze zich weer definitief in Egypte vestigen. Tegenwoordig bestaat de Grieks-orthodoxe gemeenschap van het Patriarchaat van Alexandrië vooral uit afstammelingen van talrijke Grieken en Orthodoxen uit het Midden-Oosten, die de afgelopen eeuw naar Egypte zijn geëmigreerd. Sinds de jaren 1930 kent deze Kerk ook een opmerkelijke missionaire uitbreiding in oostelijk Afrika, met bisdommen in Kenia, Madagascar, Ghana en een aartsbisdom in Zimbabwe.

Patriarch : Z.G.Z. Theodoros II (Nikolaos Horeftakis, geboren in 1954, verkozen in 2004), Paus en Patriarch van Alexandrië en van gans Afrika (residentie: Alexandrië, Egypte). Aantal gelovigen: 250.000 (van wie 100.000 zwarte Afrikanen).

2. Het Patriarchaat van Antiochië

In tegenstelling tot hun geloofsbroeders in Egypte zijn de Chalcedoniërs van het Patriarchaat van Antiochië merendeels autochtonen. Het patriarchaat maakte tot de islamitische verovering deel uit van het Byzantijnse Rijk. Tijdens de kruistochten moesten de orthodoxe patriarchen berusten in hun ballingschap, terwijl de kruisvaarders in Antiochië een Latijnse patriarch hadden geïnstalleerd. De greep van Constantinopel op de Kerk van Antiochië nam voortdurend toe. De vernietiging van Antiochië door de Mongolen in 1322 was de oorzaak van de verplaatsing van de zetel van de patriarch naar Damascus. De leiding over deze gemeenschap was van de 18^e tot het einde van de 19^e eeuw hoofdzakelijk in handen van een Helleense hoge geestelijke, ofschoon de meeste gelovigen Arabischtalige Syriërs waren. Maar sinds 1899 is het patriarchaat Arabisch en heeft de arabisering van de Kerk zich voortdurend bevestigd. Sinds meer dan een halve eeuw is deze Kerk op grote schaal beïnvloed door het fenomeen emigratie, maar kent evenwel een zeer opmerkelijke spirituele en culturele vernieuwing.

Patriarch : Z.Z. Jean X Yazigi (geboren in 1955, verkozen in december 2012), Grieks-Orthodox Patriarch van Antiochië en gans het Oosten (residentie: Damascus, Syrië). Aantal gelovigen : van 1.200.000 tot 2.500.000. Verspreiding: Libanon, Syrië, Irak, U.S.A. (140.000 gelovigen), Canada (25.500 gelovigen), Australië, enz.

3. Het Patriarchaat van Jeruzalem

Eerst in 451 werd door het concilie van Chalcedon het patriarchaat van Jeruzalem opgericht, waaraan de meeste christenen van Palestina trouw schijnen te zijn gebleven. De Kerk van Jeruzalem begon in verval te raken met de Arabische verovering (7^e eeuw). De kruisvaarders vestigden er een Latijns patriarchaat; bijgevolg onderging de plaatselijke Kerk een toenemende invloed van het patriarchaat van Constantinopel. Ook nu nog blijft de meerderheid van de hoge geestelijkheid Grieks, terwijl de gelovigen Palestijnen en Arabieren zijn.

Maar er tekent zich een tendens af ten gunste van arabisering van het patriarchaat. In 1992 is er trouwens een eerste Arabische bisschop gekozen. De spanning tussen de hiërarchie en de Arabische gelovigen is in 2005 nog verscherpt door de afzetting van patriarch Irinaios I, beschuldigd van incompetentie en schuldig verzuim wat leidde tot de overgave van Palestijnse eigendommen van het patriarchaat aan Joodse investeerders.

Patriarch : Z.Z. Théophilos III (Ilija Jannopoulos), geboren in 1952, verkozen in 2005, Grieks-Orthodox Patriarch van Jeruzalem (residentie: Jeruzalem, Israël). Aantal gelovigen: 260.000, in Palestina en Jordanië.

4. De Kerk van Georgië

Reeds bij de aanvang van de 4e eeuw werd Georgië, de hoog in de Kaukasus en ten oosten van de Zwarte Zee gelegen landstreek, voor het christendom gewonnen. Deze Kerk hing eerst af van Antiochië, maar werd in 467 door koning Vakhtan Gorgaslan als autonome nationale Kerk gesticht. Na lange aarzelingen en in weerwil van de Armeense invloed conformeerde zij zich in 607 aan het chalcedonische geloof. In 1801 werd het koninkrijk Georgië door Rusland ingelijfd. In 1811 werd de Georgische Kerk bovendien onder dwang opgenomen in de Russische Kerk. Maar in 1917 won zij door de revolutie haar autonomie terug. De Georgische Kerk heeft

sedertdien tot aan de in 1991 herwonnen nationale onafhankelijkheid dezelfde wederwaardigheden gekend als het merendeel van de Kerken van de voormalige U.S.S.R. Zij speelt tegenwoordig een belangrijke rol in een natie die haar identiteit weer aan het ontdekken is.

Patriarch : Z.H. en Z.Z. Ilia II (geboren in 1933, verkozen in 1977), Catholicos en Patriarch van gans Georgië (residentie: Tbilissi, Georgië). Aantal gelovigen : ongeveer 5 miljoen.

5. Het klooster van de Heilige Catharina van de Berg Sinai

Dit vermaarde klooster werd in de Byzantijnse periode gesticht op de vermeende plaats waar Mozes de stenen tafelen van de Wet zou hebben gekregen. Sinds 1575 wordt het klooster als een autonome orthodoxe Kerk beschouwd, waarvan door sommigen zelfs bijzondere statuut van autocefalie wordt toegekend. De abt van het klooster wordt door de monniken gekozen en naderhand door de Patriarch van Jeruzalem tot aartsbisschop gewijd. Hij verblijft over het algemeen in Caïro. Enkele christelijke bedoeïenenfamilies van het Sinaï-schiereiland hangen eveneens van het klooster af.

In september 2025 leidden ernstige interne spanningen, veroorzaakt door een poging van de Egyptische staat om de bezittingen van het klooster in beslag te nemen, tot het aftreden van abt en aartsbisschop Damianos, die sinds 1973 in functie was.

Abt: Aartsbisschop Symeon Papadopoulos (verkozen op 14 september 1973). Abt van het Klooster van de Heilige Catharina, Aartsbisschop van de Sinaï, Pharan en Raitho (residentie: Klooster van de H. Catharina & Caïro, Egypte).

Aantal gelovigen: 1000 (van wie ongeveer twintig monniken).